

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/26070-1
Saksbehandler Terje Sandik

Utvalg	Møtedato
Samfunnsutvalget	10.09.2026

Saksfremlegg - forslag om ny forskrift for tilfluktssteder

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Samfunnsutvalget vedtar vedlagte høringsbrev som kommunens svar på høringen fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Vedlegg

2026 høring forskrift tilfluktssteder
høringsnotat-av-forskrift-om-tilfluktssteder

Bakgrunn

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt forslag til ny forskrift om tilfluktssteder på høring med frist 15. oktober 2026. Forskriften skal erstatte og modernisere dagens regelverk og inngår som en oppfølging av arbeidet med styrking av den sivile beredskapen. Forslaget legger blant annet opp til et nytt system med tilfluktsrom og dekningsrom, samt etablering av særskilte «utsatte kommuner» som pålegges planlegging av beskyttelseskapasitet.

Administrasjonen har utarbeidet vedlagte forslag til høringsuttalelse på vegne av Arendal kommune.

Saksopplysninger

Arendal kommune er i forskriftsforslaget ikke definert som en utsatt kommune med plikt til planlegging for tilfluktssteder. Kommunen mener at kriteriene som er lagt til grunn i forslaget i hovedsak fanger opp befolkningstetthet og geografiske forhold, men i mindre grad ivaretar kommuner med regionale beredskapsfunksjoner, betydelig havneaktivitet, transportknutepunkter, energirelatert infrastruktur og store periodiske befolkningskonsentrasjoner.

I høringssvaret støtter kommunen hovedretningen i forskriftsforslaget og ambisjonen om å styrke sivilbefolkningens beskyttelse gjennom bedre utnyttelse av eksisterende bygg og anlegg. Samtidig etterlyses en tydeligere redegjørelse for trusselbildet som ligger til grunn for forskriften, herunder forholdet mellom dekningsrom og tilfluktsrom med CBRN-beskyttelse.

Administrasjonen peker videre på at kommuner som gjennom egne risiko- og sårbarhetsanalyser kan dokumentere et særskilt behov, bør kunne gis adgang til å utpeke og registrere dekningsrom selv om de ikke er definert som utsatte kommuner. Dette vil kunne bidra til bedre utnyttelse av eksisterende parkeringsanlegg, tunneler og andre egnede underjordiske anlegg.

Videre etterlyses en tydeligere avklaring av hvordan eksisterende tilfluktsrom skal inngå i fremtidig beskyttelseskapasitet, herunder krav til tilstand, oppgradering og finansiering. Kommunen peker også på at forskriften kan medføre økonomiske og administrative konsekvenser knyttet til kartlegging, tekniske vurderinger, planarbeid, skilting, informasjon, øvelser og vedlikehold. Det anbefales derfor at staten etablerer finansierings- eller tilskuddsordninger som setter kommunene i stand til å ivareta de nye oppgavene.

Vurderinger

Kommunedirektøren vurderer at høringsforslaget representerer et viktig bidrag til å styrke nasjonal beredskap og beskyttelse av sivilbefolkningen. Forslaget er særlig positivt ved at det åpner for raskere og mer kostnadseffektiv etablering av beskyttelseskapasitet gjennom bruk av eksisterende anlegg.

Samtidig mener kommunedirektøren at forslaget kan gi utilsiktede forskjeller mellom kommuner som omfattes og kommuner som ikke omfattes av ordningen. Arendal kommune har flere funksjoner og samfunnsverdier som kan være av regional og nasjonal betydning, og det bør derfor være mulig å foreta individuelle vurderinger basert på lokale risiko- og sårbarhetsanalyser.

Kommunedirektøren mener videre at ansvar og finansiering må avklares tydeligere. Etablering og videreutvikling av tilfluktssteder må anses som et nasjonalt beredskapstiltak, og oppgavene bør derfor følges av tilstrekkelige statlige økonomiske virkemidler.

Kommuneplanens føringer

Kommunedirektøren vurderer at hørings svaret er i tråd med målsettingene i Arendal kommunes kommuneplan, «Arendal mot 2040». Kommuneplanen legger til grunn at kommunen skal bidra til et trygt og robust samfunn, der innbyggernes sikkerhet og trygghet ivaretas gjennom langsiktig planlegging og samarbeid. Et sentralt mål er at innbyggerne skal oppleve trygge lokalsamfunn og kunne ha tillit til at kommunen håndterer framtidige utfordringer på en god måte.

Planen peker også på betydningen av å sikre kritisk infrastruktur og å forebygge uønskede hendelser gjennom god samfunns- og arealplanlegging.

Forslaget i hørings svaret om at kommuner utenfor listen over utsatte kommuner bør kunne få adgang til å identifisere, registrere og ta i bruk dekningsrom basert på lokale risiko- og sårbarhetsvurderinger, er etter kommunedirektørens vurdering i samsvar med kommuneplanens mål om kunnskapsbasert samfunnssikkerhetsarbeid og lokal risikoforståelse. Hørings svaret understøtter også kommunens mål om å styrke beskyttelsen av innbyggerne og gjøre bedre bruk av eksisterende samfunnsressurser.

Kommunedirektøren vurderer derfor at hørings svaret støtter opp under kommuneplanens satsinger innen samfunnssikkerhet, beredskap, trygghet for innbyggerne og vern av kritiske samfunnsfunksjoner.

Vurdering av klimakonsekvenser

Ikke vurdert.

Økonomiske konsekvenser

Hørings svaret etterlyser en tydeligere avklaring av hvordan eksisterende tilfluktsrom skal inngå i fremtidig beskyttelseskapasitet, herunder krav til tilstand, oppgradering og finansiering.

Kommunen peker på at forskriften kan medføre økonomiske og administrative konsekvenser knyttet til kartlegging, tekniske vurderinger, planarbeid, skilting, informasjon, øvelser og vedlikehold. Det anbefales derfor at staten etablerer finansierings- eller tilskuddsordninger som setter kommunene i stand til å ivareta de nye oppgavene.

Driftsmessige konsekvenser

Høringsforslaget kan på sikt medføre økt behov for:

- kartlegging og vurdering av aktuelle anlegg,
- oppdatering av planer og beredskapsdokumentasjon,
- informasjon til innbyggere,
- øvelser og opplæring,
- koordinering med statlige myndigheter og private eiere.

Kommunedirektøren legger til grunn at eventuelle nye oppgaver bør følges av statlig finansiering og nasjonal veiledning for å unngå at kommunens ordinære drift blir belastet i vesentlig grad.

Konsekvenser for folkehelsen

Forslaget til ny forskrift om tilfluktssteder vurderes å ha positive folkehelseeffekter ved å styrke befolkningens trygghet og samfunnets evne til å beskytte innbyggerne ved alvorlige hendelser og kriser. Økt tilgang til tilfluktssteder og dekningsrom kan bidra til redusert sårbarhet og økt opplevd sikkerhet i befolkningen. Høringssvaret er derfor i tråd med kommunens mål om å ivareta innbyggernes trygghet gjennom et helhetlig og forebyggende beredskapsarbeid.

Vurderinger av barns beste

Ikke vurdert.

Alternative løsninger

Ikke vurdert i denne omgang.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at Samfunnsutvalget slutter seg til vedlagte høringsuttalelse. Høringssvaret støtter hovedretningen i forskriftsforslaget, men fremmer samtidig forslag til forbedringer som etter kommunens vurdering vil gi et mer fleksibelt, rettferdig og robust system for beskyttelse av sivilbefolkningen.